

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-166.2026.07>

УДК: 378.14:37.88:61

Ісасва Оксана Степанівна,

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки та інноваційної освіти
Інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету «Львівська політехніка»,
<https://orcid.org/0000-0002-1832-739X>
email: oksana.lviv567@gmail.com

Хміляр Ірена Романівна,

доктор філософії, доцент,
доцент кафедри фундаментальних і соціальних наук
Львівської медичної академії імені Андрея Крупинського
<https://orcid.org/0000-0003-3325-4165>
email: hmilar@ukr.net

РОЛЬ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ У ПІДГОТОВЦІ ПАРАМЕДИКІВ

У статті обґрунтовано педагогічну роль персоналізованого навчання у професійній підготовці парамедиків в умовах трансформації системи екстреної медичної допомоги та модернізації освіти парамедиків.

Актуальність дослідження зумовлена зростанням складності надання екстреної допомоги, необхідністю оперативного прийняття клінічних рішень, підвищеними вимогами до психологічної стійкості та професійної автономії парамедиків. Персоналізоване навчання розглядається як системна педагогічна стратегія, спрямована на імплементацію змісту, форм, методів і темпу освітньої підготовки до індивідуальних особливостей, попереднього досвіду та освітніх потреб здобувачів.

Теоретико-методологічною основою дослідження визначено гуманістичний, компетентнісний та андрагогічний підходи, що передбачають суб'єкт-суб'єктну взаємодію, формування індивідуальної освітньої траєкторії та розвиток рефлексії майбутнього парамедика. Особлива увага приділяється розвитку клінічного мислення, стресостійкості та етичній відповідальності як ключовим складникам професійної компетентності. Запропоновано структурну модель підготовки парамедиків, що включає цільовий, змістовий, технологічний діагностичний компоненти.

Отож, персоналізоване навчання сприяє підвищенню внутрішньої мотивації, формуванню професійної ідентичності та інтеграції теоретичних знань із практичними навичками. Персоналізована підготовка сприяє також розвитку метакогнітивних механізмів, а саме здатності до саморегуляції, самоконтролю та рефлексії власних дій, що вкрай важливо для парамедика. Персоналізація виступає системоутворюючим чинником професійної підготовки парамедиків, а її структура забезпечує поєднання індивідуальної освітньої траєкторії з вимогами сучасної екстреної медичної допомоги, сприяючи формуванню автономного, рефлексивного та компетентного фахівця. Власне така підготовка забезпечує формування клінічно компетентних, рефлексивних і адаптивних парамедиків, здатних ефективно діяти в умовах високого ризику та невизначеності.

Ключові слова: персоналізоване навчання, підготовка парамедиків, професійна компетентність, клінічне мислення, індивідуальна освітня траєкторія, симуляційне навчання.

Сучасна медична система розглядає парамедиків як ключову ланку між місцем події та лікарнею, забезпечуючи безперервність догляду за пацієнтом. Тому підготовка парамедиків набуває особливої актуальності в контексті глобальних викликів і зростаючих вимог до систем екстреної медичної допомоги. Персоналізоване навчання постає як інноваційна педагогічна стратегія, що передбачає адаптацію змісту, темпу, методів і форм освітнього процесу до індивідуальних потреб, когнітивних стилів і професійного досвіду майбутніх парамедиків. У підготовці парамедиків такий підхід набуває особливої ваги, оскільки професійна діяльність розглядається як комплекс клінічних, комунікативних та етичних компетентностей, що повинні формуватися з урахуванням особистісного потенціалу майбутнього фахівця.

Особливість діяльності парамедика полягає в необхідності оперативного прийняття рішень у ситуаціях невизначеності, часто в екстремальних умовах. Відповідно, освітній процес повинен спрямовуватися не лише на засвоєння алгоритмів надання допомоги, але й на розвиток індивідуальних стратегій мислення, стресостійкості та професійної ідентичності, тобто визначити ключові компетенції, освітні стратегії та рамки прийняття клінічних рішень, що стосуються невідкладної допомоги. Дослідники [7] також підкреслюють зростаючу роль парамедиків у закладах громадської та первинної медичної допомоги, підкреслюючи необхідність розширення сфери практики. Адже персоналізація навчання уможливорює врахувати попередній досвід майбутніх фахівців, рівень їх підготовки, психологічні особливості та мотиваційні чинники з метою подальшої підготовки. Упровадження цифрових технологій, симуляційного навчання та адаптивних платформ створює нові можливості для реалізації персоналізованої освітньої траєкторії при підготовці парамедиків.

Отже, актуальність дослідження зумовлена потребою модернізації освітніх підходів у підготовці парамедиків відповідно до сучасних викликів системи охорони здоров'я. Наукове осмислення педагогічних механізмів персоналізації дозволить обґрунтувати ефективні моделі професійної підготовки, що уможливлять формування конкурентоспроможного, мобільного та відповідального фахівця екстреної медичної допомоги.

Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі персоналізованого навчання у професійній підготовці парамедиків в умовах соціально-професійних викликів.

Для досягнення мети означено такі завдання:

1) визначити педагогічні умови реалізації персоналізованої освітньої траєкторії в процесі підготовки парамедиків;

2) обґрунтувати структурні компоненти персоналізованої моделі навчання (цільовий, змістовий, технологічний, діагностичний) у системі підготовки парамедиків;

3) сформулювати практичні рекомендації для запровадження персоналізованого навчання в освітні програми підготовки парамедиків в умовах реформування медичної освіти в Україні.

Низка науковців вивчали особливості, проблеми та перспективи підготовки парамедиків, порівнювали освіту парамедиків у країнах Європи, охарактеризували недоліки у програмах і перспективи їх удосконалення. Проте, персоналізоване навчання як особлива і важлива технологія підготовки парамедиків залишилася поза увагою науковців. Отож, О. Льовкін, Д. Рязанов, Серіков К. вивчали форми симуляційного навчання лікарів-слухачів, лікарів-інтернів, середнього медичного персоналу та парамедиків; Гордієнко Л., Кока В., Полив'яна О. визначили технології практико-орієнтованого навчання майбутніх парамедиків на кафедрі медицини катастроф та військової медицини; Лобода А., Петрашенко В., Погоріла В. охарактеризували проблеми та перспективи підготовки парамедиків в умовах навчально-наукового медичного інституту; Жара Г. означила перспективи розвитку парамедицини в Україні; визначила освітні аспекти підготовки фахівців; Карпінська Т., Мірус О., Фірман В., Абашина Н. виокремили особливості державної служби медицини катастроф України та США; Артьоменко В. досліджував симуляційне навчання в медицині: міжнародний та вітчизняний досвід; Лермонтова Ю. Виокремила зарубіжний досвід державного управління екстреною медичною допомогою в надзвичайних ситуаціях; Шепітько К, Гордієнко Л., Кульпінов О. вивчили використання симуляційних технологій у підготовці модуля «Домедична допомога в екстремальних ситуаціях»; Махновська І., Круковська І., Коваленко В. визначили структуру та змістове наповнення освітньо-професійної програми підготовки парамедиків у Житомирському медичному інституті. Проте, технологія персоналізованого навчання парамедиків залишається поза увагою науковців.

Персоналізоване навчання розглядається як системний перехід освітнього процесу, спрямований на переорієнтацію з трансляції стандартизованого знання на розвиток індивідуального професійного потенціалу майбутнього парамедика, тобто «забезпечення високоякісної підготовки парамедиків є фундаментальним завданням сучасної вищої медичної освіти, яке повинно відповідати ключовим засадам світового і вітчизняного досвіду рятувальної медицини і бути спрямованим на суттєве зниження смертності хворих і постраждалих у невідкладному стані на догоспітальному і ранньому госпітальному етапах» [2]. Власне така трансформація має особливе значення, оскільки діяльність парамедиків передбачає високий рівень автономності, клінічного мислення та відповідальності в ургентних умовах, що передбачає перехід від домінування інструктивно-репродуктивних методів до інтерактивних, проблемно-орієнтованих і симуляційних форм навчання, тобто «формування фахівців із новим стратегічним стилем клінічного мислення, здатних генерувати інноваційні стратегічні рішення, проводити дослідження» [3].

Варто зазначити, що у контексті вимог до екстреної медичної допомоги у

Європі, підготовка парамедиків має забезпечувати формування інтегрованих компетентностей: клінічних, комунікативних, етичних та управлінських, тобто повинен закладатися компетентнісний вимір персоналізації, а саме «навчання за стандартизованими навчальними програмами, інтегруючи догляд як основну компетенцію в програми підготовки парамедиків. Посилення готовності парамедиків до надання допомоги є важливим для забезпечення співчутливого, орієнтованого на пацієнта та ефективного надання невідкладної медичної допомоги» [5] забезпечує цілісне формування клінічних, комунікативних, етичних і метакогнітивних компетентностей. Щоб сформувати дані компетентності персоналізованого навчання освітній процес необхідно планувати на основі симуляційних центрів із варіативними клінічними ситуаціями; цифрових платформ для моніторингу прогресу засвоєння; електронних портфоліо як інструменту рефлексії; кейс-методу та проблемно-орієнтованого навчання. Адже ці механізми забезпечують безперервний зворотний зв'язок та дозволяють коригувати індивідуальну освітню траєкторію. Таким чином, педагогічна цінність персоналізації підготовки парамедиків полягає в переході від формального засвоєння алгоритмів до розвитку клінічного мислення та професійної автономії і уможлиблює:

- диференціювати складність клінічних сценаріїв відповідно до їх рівня підготовки;
- адаптувати темп засвоєння матеріалу, беручи до уваги можливості кожного студента;
- детермінувати попередній професійний або волонтерський досвід;
- формувати індивідуальні стратегії прийняття рішень у критичних ситуаціях.

Особливої уваги заслуговує гуманістична педагогіка, при якій персоналізація сприяє переходу до суб'єкт-суб'єктної взаємодії між викладачем і здобувачем освіти, що підвищує рівень внутрішньої мотивації та відповідальності майбутнього фахівця. Тобто орієнтація на індивідуальні освітні траєкторії дозволяє врахувати попередній досвід, когнітивні особливості та професійні інтереси студентів, що є особливо важливим у сфері екстреної медичної допомоги, оскільки «майбутній фахівець повинен володіти вміннями і професійною мобільністю, оперативно реагувати на постійні зміни в практичній діяльності» [4].

Отож, персоналізована підготовка сприяє також розвитку метакогнітивних механізмів, а саме здатності до саморегуляції, самоконтролю та рефлексії власних дій, що вкрай важливо для парамедика, оскільки кожне рішення має бути швидким, обґрунтованим і відповідальним. Особливо у воєнних умовах, коли система екстреної допомоги працює в режимі підвищеного навантаження, розвиток психологічної готовності стає складником професійної компетентності майбутніх парамедиків. Таким чином, відбувається акцент на індивідуальні освітні траєкторії, які стимулюють внутрішню мотивацію, підвищують рівень професійної самоідентифікації та формують стійкість до стресових факторів у фахівців екстреної допомоги.

Базуючись на власному досвіді, тобто з педагогічної точки зору, модель персоналізованого навчання повинна включати наступні компоненти у підготовці парамедиків:

- цільовий компонент формує індивідуалізовану фахову компетентність;
- змістовий компонент сприяє наповненню і варіації клінічних ситуацій;
- технологічний компонент інтегрує цифрові та інтерактивні методи;
- діагностичний компонент розвиває саморефлексію і асертивність.

Інтеграція і кореляція тих компонентів забезпечує педагогічну цілісність персоналізованого підходу до кожного студента та сприяє підвищенню якості професійної підготовки, де наголошується на важливості вищої освіти для парамедиків та оновленні освітніх програм [1] з метою здобути необхідні компетентності.

Отже, персоналізоване навчання є не лише інноваційною технологією, але й концептуальною моделлю модернізації підготовки майбутніх парамедиків, оскільки інтегрує гуманістичні, компетентнісні й технологічні засади освіти, забезпечуючи формування професійно зрілого, рефлексивного й адаптивного фахівця екстреної медичної допомоги. Тому низка науковців [6] наголошує на важливості інтеграції практичних, сценарних вправ та підходів, що базуються на доказах, для підвищення готовності та ефективності реагування майбутніх фахівців у критичних ситуаціях та під час бойових дій.

Висновки. Персоналізоване навчання є концептуально значущим напрямом модернізації професійної підготовки не лише парамедиків, але й системи охорони здоров'я й імплементація зумовлена необхідністю формування навичок алгоритму надання невідкладної допомоги, критичного й клінічного мислення, професійної автономії, рефлексії та психологічної стійкості.

Однак, педагогічна реалізація персоналізації потребує поєднання варіативного змісту навчання, симуляційних технологій, цифрових інструментів моніторингу та формувального оцінювання, щоб розвивати рефлексивність, саморегуляцію та здатність швидкого прийняття рішень у стресових умовах, що є ключовими характеристиками професійної діяльності парамедика.

Таким чином, персоналізоване навчання слід розглядати як стратегічний ресурс підвищення якості підготовки парамедиків в умовах реформування медичної освіти, адже персоналізація виступає системоутворючим чинником професійної підготовки парамедиків, а її структура (адаптивні технології і гнучкі навчальні програми для підвищення залученості, мотивації та результатів навчання) забезпечує поєднання індивідуальної освітньої траєкторії з вимогами сучасної екстреної медичної допомоги, сприяючи формуванню автономного, рефлексивного та компетентного фахівця.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробленні експериментальних моделей персоналізованих освітніх силабсів, створенням діагностичного інструментарію оцінювання індивідуального прогресу та емпіричним вивченням їх ефективності в реальному освітньому середовищі.

Використана література:

1. Жара Г. І. Перспективи розвитку парамедицини в Україні: освітні аспекти підготовки фахівців. Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екстрена та невідкладна допомога в Україні: організаційні, правові, клінічні аспекти». м. Полтава, 24 лютого 2023 р. Полтава. 2023. С. 21-25. URL : <https://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/21373>
2. Корда М. М., Гудима А. А., Шульгай А. Г., Запорожан С. Й. Освітньо-професійна програма та технологія підготовки парамедиків у Тернопільському національному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського МОЗ України. *Матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Інновації у вищій медичній та фармацевтичній освіті України. Медична освіта.* № 3. 2019. С. 6-13. DOI : <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.3.10113>
3. Махновська І., Круковська І., Коваленко В. Структура та змістове наповнення освітньо-професійної програми підготовки парамедиків у Житомирському медичному інституті. *Актуальні питання гуманітарних наук.* Вип. 38, том 2. 2021. С. 170-175. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-2-29>
4. Мартинюк В. М., Маланчук Л. М., Маланчин І. М., Романчук Л. І., Франчук У. Я. Застосування сучасних педагогічних технологій у навчальному процесі для підвищення якості підготовки парамедиків. *Педагогічна Академія: наукові записки,* (9). 2024. DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.13730116>
5. Alanazy A., Alsahli F. K., Alhassan Z. E., Alabdrabulridha Z. H., Aljomaan M. K., Alruwaili A. Assessing Paramedics' Competence and Training in End-of-Life Care: A Cross-Sectional Study in Saudi Arabia. *Clinics and Practice,* 15(3), 46. 2025. DOI : <https://doi.org/10.3390/clinpract15030046>
6. Alqahtani M. A., Sav A., Toloo G. (Sam). Disaster Management Education and Training for Paramedics: A Scoping Review. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness.* 2025; 19:e207. DOI : <https://doi.org/10.1017/dmp.2025.10137>
7. Carnicelli A., Williams A. M., Edwards D. G. Paramedic Education and Training for the Management of Patients Presenting with Low-Acuity Clinical Conditions: A Scoping Review. *Healthcare (Basel).* 2024, Jan 11, 12(2):176. DOI: <https://doi.org/10.3390/healthcare12020176>.

References:

1. Zhára H. I. (2023). Perspektivy rozvytku paramedytsyny v Ukraini: osvritni aspekty pidhotovky fakhivtsiv. [Prospects for the development of paramedicine in Ukraine: educational aspects of specialist training]. Materialy III Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu «Ekstrena ta nevidkladna dopomoha v Ukraini: orhanizatsiini, pravovi, klinichni aspekty». m. Poltava, 24 liutoho 2023 r. Poltava. S. 21-25. URL : <https://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/21373> [in Ukrainian].
2. Korda M. M., Hudyma A. A., Shulhai A. H., Zaporozhan S. Y. Osvitno-profesiina prohrama ta tekhnolohiia pidhotovky paramedykiv u Ternopilskomu natsionalnomu medychnomu universyteti imeni I. Ya. Horbachevskoho MOZ Ukrainy. [Educational and professional program and technology for training paramedics at the Ternopil National Medical University named after I. Ya. Horbachevsky, Ministry of Health of Ukraine]. Materialy XVI Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu «Innovatsii u vyshchii medychnii ta farmatsevtichnii osviti Ukrainy. Medychna osvita. № 3. 2019. S. 6-13. DOI : <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2019.3.10113> [in Ukrainian].
3. Makhnovska I., Krukovska I., Kovalenko V. (2021). Struktura ta zmistove napovnennia osvritno-profesiinoi prohramy pidhotovky paramedykiv u Zhytomyrskomu medychnomu instytutu. [Structure and content of the educational and professional training program for paramedics at the Zhytomyr Medical Institute]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk. Vyp. 38, tom 2. S. 170-175. DOI : <https://doi.org/10.24919/2308-4863/38-2-29> [in Ukrainian].
4. Martyniuk V. M., Malanchuk L. M., Malanchyn I. M., Romanchuk L. I., Franchuk U. Ya. (2024). Zastosuvannia suchasnykh pedahohichnykh tekhnolohii u navchalnomu protsesi dlia pidvyshchennia yakosti pidhotovky paramedykiv. [Application of modern pedagogical technologies in the educational process to improve the quality of paramedic training]. Pedahohichna Akademiia: naukovi zapysky, (9). DOI : <https://doi.org/10.5281/zenodo.13730116> [in Ukrainian].

5. Alanazy A., Alsahli F. K., Alhassan Z. E., Alabdrabulridha Z. H., Aljomaan M. K., Alruwaili A. (2025). Assessing Paramedics Competence and Training in End-of-Life Care: A Cross-Sectional Study in Saudi Arabia. *Clinics and Practice*, 15(3), 46. DOI : <https://doi.org/10.3390/clinpract15030046> [in English].
6. Alqahtani M. A., Sav A., Toloo G. (Sam). Disaster Management Education and Training for Paramedics: A Scoping Review. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*. 2025; 19:e207. DOI : <https://doi.org/10.1017/dmp.2025.10137> [in English].
7. Carnicelli A., Williams A. M., Edwards D. G. (2024). Paramedic Education and Training for the Management of Patients Presenting with Low-Acuity Clinical Conditions: A Scoping Review. *Healthcare (Basel)*. Jan 11, 12(2):176. DOI : <https://doi.org/10.3390/healthcare12020176> [in English].

O. Isayeva, I. Khmilyar. The role of personalized learning in the training of paramedics.

The article substantiates pedagogical role of personalized learning in the professional training of paramedics in the context of emergency medical care system transformation and the modernization of paramedic education.

The relevance of the study is due to the increasing complexity of providing emergency care, the need for prompt clinical decision-making, increased requirements for the psychological stability and professional autonomy of paramedics. Personalized learning is considered as a systemic pedagogical strategy aimed at implementing the content, forms, methods and pace of educational training to the individual characteristics, previous experience and educational needs of applicants.

The study is determined by humanistic and competency approaches providing for subject-subject interaction, the formation of an individual educational trajectory and the development of reflection of the future paramedics. Special attention is paid to the development of clinical thinking, stress resistance and ethical responsibility as key components of professional competence.

The model of paramedics training is highlighted including conceptual, structural, technological and diagnostic components. Thus, personalized training contributes to increasing internal motivation, forming professional identity and integrating theoretical knowledge with practical skills. Personalized training also contributes to the development of metacognitive mechanisms, namely the ability to self-regulate, self-control, and reflect on own actions, which are extremely important for a paramedics. Personalization is a system-forming factor in the professional training of paramedics, and its structure ensures the combination of an individual educational trajectory with the requirements of modern emergency medical care, contributing to the formation of an autonomous, reflective and competent specialist. In fact, such training ensures the formation of clinically competent, reflective and adaptive paramedics, able to act effectively in conditions of high risk and uncertainty.

Keywords: *personalized learning, paramedic training, professional competence, clinical thinking, individual educational trajectory, simulation learning.*

Дата першого надходження рукопису до видання: 17.02.2026

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 04.03.2026

Дата публікації: 19.03.2026